

בית משפט לענייני משפחה בראשון לציון

17 נוב 2020
36871-09-18

פס"ד בנוגע להפחתת מזונות

עובד אליאס

השופט

פלוני
ע"י עו"ד מורן גוהר

תובע

- נגד -

פלונית
ע"י עו"ד עדי ברקוביץ

נתבעת

פסק דין

1. הצדדים (להלן גם: "האם" ו- "האב") יהודים, בני זוג לשעבר, אשר נישאו זה לזו בשנת 2002.

מנישואיהם נולדו לצדדים שני ילדים, ילידי 2004 ו- 2006.

נישואי הצדדים לא עלו יפה והם התגרשו זה מזו בשנת 2010.

2. ערב גירושיהם ערכו הצדדים וחתמו על הסכם גירושין כולל, אשר אושר וקיבל תוקף של פסק דין ביום 3.3.10.

בהסכם הגירושין נקבע, בין היתר, כי הילדים יהיו במשמורת האם, ישהו אצל האב פעמיים בשבוע בשעות אחה"צ ובכל סוף שבוע שני עד מוצ"ש. כמו כן נקבע כי האב יישא במזונות הילדים בסך של 4,500 ₪ בחודש. סכום זה כולל את מדורם של הילדים והוצאות חינוכם, תוך שההורים נושאים בהוצאות הרפואיות בחלקים שווים ביניהם.

בשנת 2017 הגיעו הצדדים לכדי הסכם בקשר למשמורת ולזמני השהות. ההסכם אושר וקיבל תוקף של פסק דין ביום 12.11.17. בהסכם נקבע כי המשמורת תהא משותפת, הילדים ישהו אצל האב פעמיים בשבוע כולל לינה, בכל סוף שבוע שני עד יום ראשון בבוקר, וכן בימי חמישי אחת לשבועיים, כולל לינה (ועת הקטינים לא אצל האב באותו סוף שבוע).

אין בין הצדדים מחלוקת כי זמני השהות השוויוניים הנ"ל מקוימים הלכה למעשה עד עצם היום הזה.

3. האב הגיש תובענה לביטול או הפחתת שיעור המזונות. לשיטתו אירעו מספר שינוי נסיבות. שינוי הנסיבות העיקרי הוא שינוי המשמורת למשותפת והרחבת זמני השהות לשוויוניים. האב טוען, בין היתר, כי הוא נושא בהוצאות רבות בעין עת הילדים שוהים אצלו. האב טוען גם כי נוסחת נשיאת ההורים בנטל המזונות שונתה בבע"מ 919/15, הכנסתה של האם גדלה משמעותית ולה נכסי נדל"ן וכספים רבים. האם חיה עם בן זוג, המסייע במדור, וכן נולדו להם שני ילדים משותפים. האב טען כי לא היה כל ויתור רכושי של מי מהצדדים בהסכם הגירושין וכי היה איזון מלא ביניהם. האב נישא בשנית ונולדו לו שני ילדים נוספים, נתון שאף הוא מהווה שינוי נסיבות לטענתו. האב עובד כ *** ומשתכר מעיסוקו הנ"ל סך של כ - 15,000 ₪ נטו בחודש.

האם מתנגדת להפחתת המזונות. לשיטתה לא ארע כל שינוי נסיבות. האם טוענת כי האב חסר תום לב ולא יכול ליהנות מהנוסחה החדשה בדבר הנשיאה בנטל המזונות שנקבעה בבע"מ 919/15, ובין היתר מהטעם שלא עורר את נושא המזונות כשהגיעו הצדדים להסכם בדבר הרחבת זמני השהות בשנת 2017. האם טוענת כי עשתה ויתורים רכשיים בזכויות הכספיות בהסכם הגירושין וכי יש לקרוא את ההסכם כמקשה אחת. האם טוענת כי כל שינויי הנסיבות עליהם מצביע האב היו צפויים ואין בהם כדי להביא להפחתת שיעור המזונות. האם טוענת לעניין המדור כי לא ניתן לפטור את האב מחובת המדור גם בנסיבות בהן היא מתגוררת עם בן זוג ושני ילדים נוספים שנולדו לה ממנו. האם טוענת כי אין לה נכסי מקרקעין אלא הערות אזהרה בלבד, שהוענקו לה מסבתה, ויניבו פירות רק לאחר אריכות ימיה של הסבתא. האם טוענת כי הכנסתה היחידה היא מיגיע כפיים, כעובדת ב *** ומשתכרת מעיסוקה הנ"ל סך של כ - 9,000 ₪ נטו בחודש בלבד.

4. בשים לב כי הצדדים הורים לשני ילדים משותפים, ניסיתי להביא הצדדים לכדי הסכמות אולם ללא הצלחה. נשמעו ראיות, ב"כ הצדדים סיכמו והגיעה עת הכרעה.

5. בע"מ 919/15 אכן שינה משמעותית את חלוקת נטל הנשיאה בין ההורים במזונות ילדים מעל גיל 6. זאת ועוד, בע"מ 919/15 אף קבע התחשבות ישירה בזמני השהות שנמצאים הילדים אצל האב, וזאת משום ההוצאות שהוא מוציא עליהם

בעין, מטבע הדברים, עת הם שוהים עימו. תוצאת בע"מ 919/15 היתה כי בנסיבות מסויימות, עת הכנסת ההורים זהה וכך גם זמני השהות, יכול ואין לפסוק כל חיוב במזונות של האב כלפי האם. בפסיקה מאוחרת יותר הוחלה נוסחת הבע"מ האמור גם עת ההכנסות או זמני השהות אינם זהים. הכלל הוא אפוא כי יש להתחשב בצרכי הילדים, בהכנסות שני ההורים ובזמני השהות עם הילדים.

6. מאז בע"מ 919/15 קמה פלוגתא חדשה, העוסקת בהחלתו על תיקים שהסתיימו בפסקי דין או בהסכם שנחתם לו תוקף של פסק דין.

הערכאות הדיונית נחלקו בדעותיהם ולאחר פסיקות סותרות קבע בית המשפט המחוזי בעמ"ש 62263-10-17 (מחוזי מחוז מרכז) כי עצם שינוי הנוסחה בבע"מ 919/15 אינו מהווה, לכשעצמו, שינוי נסיבות. יחד עם זאת, ככל שיתקיים שינוי נסיבות אחר, תוך הקלה במבחן שינוי הנסיבות מזה שהיה נהוג קודם, תהא הפסיקה החדשה בהתאם לנוסחה שנקבעה בבע"מ 919/15.

כמו כן נקבע כי יש לבחון את תום הלב של העותר לשינוי הנסיבות ולערוך בחינה של הסכם הגירושין כמקשה אחת, ובאופן שאם יוכח למשל כי נקשרו בענייני המזונות ויתורים רכשיים, ילקח הדבר בחשבון עת מתבקש שינוי בשיעור המזונות.

יוצא אפוא כי עלינו לבחון ראשית האם היה ויתור רכושי כלשהו של האם, ובאופן המשליך על שינוי מזונות עתידי. היה והתשובה לכך תהא חיובית, יכול ודין התביעה להידחות כבר בשלב זה. ככל שהתשובה לכך תהא שלילית, יש להמשיך ולבחון האם ארע במקרה דנן שינוי נסיבות, תוך מבחן מקל. ככל שלא ארע שינוי כאמור - דין התובענה להידחות. היה וארע שינוי כאמור - יש להידרש מחדש לשיעור המזונות ולהחיל את נוסחת בע"מ 919/15. כמו כן יש לבחון את תום הלב של האב בד ובד עם יישום כלל המבחנים הנ"ל.

האם היה ויתור רכושי בהסכם הגירושין?

7. לא מצאתי כי האם ויתרה ויתור רכושי כלשהו בהסכם הגירושין. מצאתי ליתן אמון מלא בגרסת האב כי אמנם הצדדים לא נכנסו ביתר שאת לעובי הקורה, אולם היתה בחינה של הדברים, תוך שישבו לשולחן המו"מ עם מסמכי קופות הגמל, קרנות ההשתלמות ויתר הזכויות הכספיות, והגיעו להסכמה כי האם תקבל לידיה את המיטלטליו, הרכב המשותף וסך של 30,000 ₪. האם לא ידעה לומר על מה ויתרה והתרשמתי כי דבריה נאמרים מן הפה אל החוץ, ללא כל ביסוס. זאת ועוד, גם עתה, כשעתרה האם לגילוי מסמכים רטרואקטיביים ובדקה הדברים לעומקם, העלתה בדיקתה כי לאב היה באותה עת סך של כ- 100,000 ₪ בלבד, קרי היתה צריכה לקבל לידיה סך של כ- 50,000 ₪ ולא סך של 30,000 ₪. בשים לב כי האם קיבלה לידיה הרכב המשותף ותכולת הדירה, מצאתי לקבוע כי ההסכם איזן בחלקים שווים את כלל זכויות הצדדים מכל מין וסוג שהוא, לא היה כל ויתור רכושי של מי מהצדדים, וממילא לא היתה הסתמכות על שיעור המזונות כתנאי לויתור כלשהו. ראוי לציין בהקשר זה כי הצדדים התגרשו לאחר 8 שנות נישואין בלבד, כששניהם עובדים, ויכול כי גם מטעם זה עשו הדברים תוך בדיקה בלתי מעמיקה,

ובשים לב כי גם אם היה קיים פער בזכויותיהם הכספיות, הוא היה בלתי משמעותי, ולא כזה המצדיק העלויות והשיהוי הכרוכים בבדיקה מעמיקה כאמור.

אני קובע איפוא כי לא עלה בידי האם להראות ולהוכיח ויתור רכושי שעשתה וממילא לא הראתה כל קשר בהסכם הגירושין בין נושא הרכוש לנושא המזונות.

שינוי נסיבות -

8. מכאן אבחן את נושא שינוי הנסיבות -

אקדים ואומר כי לטעמי ארע שינוי נסיבות ולו בשינוי המשמורת והרחבת זמני השהות שנעשו בשנת 2017. יש הבדל משמעותי בין אב שהילדים לנים אצלו פעם בשבועיים ביום שישי (כפי שנהגו הצדדים ערב השינוי) לבין אב שהילדים לנים אצלו 7 לילות במהלך שבועיים. גם אם ערב הרחבת זמני השהות שהו הילדים אצל האב עד שעה 21:00, כפי טענת האם, עצם הלינה אצלו, הקימה המשותפת בבוקר למחרת ולקייחת הילדים לבית הספר מוסיפה משמעותית להוצאות האב ואף משנה מקצה לקצה את כלל תפיסת ההורות. עת הילדים לנים אצל האב הם מתקלחים אצלו, אוכלים ארוחות ערב, הוא מצייד אותם בסנדוויץ' ליום המחרת לבית הספר וכיו"ב פעולות שגרתיות של שהות (ולהבדיל מהרגשת ארעיות של ביקור עת אין לינה).

יוצא איפוא כי די בשינוי הנ"ל כדי לקבוע כי אירע שינוי נסיבות. שינוי נסיבות זה אינו צפוי והוא מצדיק הידרשות מחודשת לשיעור מזונות הילדים.

הדברים מקבלים משנה תוקף נוכח הדרישה להקלה במבחן שינוי הנסיבות כפי שפורטה לעיל (עמ"ש 62263-10-17).

למעלה מהדרוש יצוין כי שינויי נסיבות אירעו גם בנישואי שני הצדדים לאחרים (במקרה של האם - חיים עם בן זוג ללא נישואין) והולדת שני ילדים נוספים לכל אחד מהם. עצם המגורים עם בני זוג וילדים נוספים, מפחית את הוצאות ההורים על מדורם של שני ילדיהם המשותפים. יכול ושינויים אלו צפויים, אולם כשהם כולם במצטבר, ראוי לטעמי להידרש לשיעור המזונות גם בגינם, וגם כאן, תוך שימת לב לדרישה בהקלה במבחני שינוי הנסיבות.

9. עת קבעתי כי ארע שינוי נסיבות, עלי לשוב ולהידרש לשיעור מזונות הילדים עפ"י הדין החל עתה, ובכלל זה בע"מ 919/15.

10. כאמור, הכללים בקשר לנשיאה בנטל מזונות הילדים בין ההורים נוסחו היטב בבע"מ 919/15. הכלל הוא כי החל מגיל 6 חלה החובה במזונות הילדים על שני ההורים, מדין צדקה, עפ"י הכנסותיהם. עד גיל 6 חב האב היהודי באופן בלעדי בכל צרכיהם הבסיסיים וההכרחיים של הילדים (שהוגדרו בפסיקה בסך של כ- 1,500 ₪ בחודש), בעוד שבצרכים הנוספים חבים שני ההורים יחדיו, מכח דיני הצדקה. בע"מ 919/15 קבע התחשבות ישירה בזמני השהות שנמצאים הילדים אצל האב, וזאת משום ההוצאות שהוא מוציא עליהם בעין, מטבע הדברים, עת הם שוהים עמו. תוצאת בע"מ 919/15 היתה כי בנסיבות מסוימות, עת הכנסת ההורים זהה וכך גם זמני השהות, יכול ואין לפסוק כל חיוב במזונות של האב כלפי האם. בפסיקה מאוחרת יותר הוחלה נוסחת הבע"מ האמור גם עת ההכנסות או זמני השהות אינם זהים.

פסקי דין רבים סיכמו אפוא וקבעו, כאמור, כי לצורך קביעת שיעור מזונות הילדים יש לקחת בחשבון את צרכי הילדים, הכנסות ההורים וזמני השהות.

שני ילדיהם של הצדדים מעל גיל 6. מכאן כי שני הוריהם חבים במזונותיהם כפי הכנסותיהם.

צרכי הילדים -

11. אני מעריך את צרכי שני הילדים, בשני בתי הוריהם, בסך כולל של 6,600 ₪ (סך של 3,300 ₪ לכל אחד מהילדים).

לעניין זה ראוי להפנות לרמ"ש 59188-10-18 מיום 25.10.18 (מחוזי מרכז), לפיו המינימום הנדרש לילד, עפ"י אמדן של דיני צדקה, הוא בסך של 2,250 ₪ בחודש. בפסק הדין הנ"ל נקבע כי עת הילדים שוהים בזמני שהות נרחבים אצל שני הוריהם גדל שיעור הוצאותיהם. סכום זה אינו כולל מדור אולם כולל את הוצאות החזקת המדור. בהינתן הכנסות מעל הממוצע של שני ההורים דנן, מצאתי להעריך את צרכי הילדים דנן בסך של 2,600 ₪ לכל אחד, ובסה"כ סך של 5,200 ₪ בחודש עבור שניהם.

לסכום המזונות האמור יש להוסיף את חלקם של הקטינים בהוצאות המדור, אותו אני מעריך במקרה דנן, בשני הבתים יחדיו, בסך כולל של כ- 1,400 ₪ בחודש.

האב שוכר דירה תמורת סך של כ- 4,000 ₪ בחודש. ברם, מתגוררת עמו בת זוג ומכאן כי חלקו במדור עומד ע"ס של 2,000 ₪ בחודש. האם שוכרת דירה תמורת סך של כ- 5,500 ₪ בחודש וגם עמה

מתגורר בן זוג. מכאן שחלקה במדור עומד ע"ס של 2,750 ₪ בחודש. הוצאות המדור של שני ההורים עומדות איפוא ע"ס כולל של כ- 4,750 ₪ בחודש.

עתה יש לבחון את חלקם של 2 הילדים. עקרונית, חלקם של שני ילדים עומד על שיעור של 40%. ברם, לכל אחד מהצדדים 2 ילדים נוספים. יכול וראוי היה להתייחס לכל ארבעת הילדים בכל בית, לקבוע כי חלקם במדור הוא 50%, וחלקם של שני הקטינים המשותפים הוא מחצית מכך, קרי 25%. יחד עם זאת, כאמור, בוצעה הפחתה בשל בן הזוג ואין לטעמי לבצע באופן מלא הפחתה על הפחתה. מכל האמור לעיל מצאתי להעמיד את שיעור חלקם של שני הקטינים ע"ס של 30%, ומכאן הוצאות המדור (30% מתוך סך של 4,750) עומד ע"ס של כ- 1,400 ₪ בחודש.

מכאן, כאמור, כי צרכי הילדים בשני בתי הוריהם עומד ע"ס של 6,600 ₪ בחודש (מזונות בסך של 5,200 ₪ בחודש ומדור בסך של 1,400 ₪ בחודש).

הכנסות ההורים -

12. מעיון בתלושי השכר שצורפו ע"י האב עולה כי ממוצע הכנסותיו עומד ע"ס של כ- 15,000 ₪ נטו בחודש.

מעיון בתלושי השכר שצורפו ע"י האם עולה כי ממוצע הכנסותיה עומד ע"ס של כ- 9,000 ₪ נטו בחודש. אני נותן אמון מלא בדברי האם כי אין לה הכנסות נוספות. לאם זכויות במסגרת הערות אזהרה בשני נכסי מקרקעין, ואני נותן אמון בדבריה כי קיבלה אותן מסבתה ואינן מקנות לה בשלב זה פירות כלשהם. כך גם לטעמי אין משמעות של ממש כי האם קיבלה בעבר זכויות בנכס מקרקעין שלישי, אשר נמכרו והיא קיבלה לידיה סך של כ- 260,000 ₪ שהועבר להוריה משום מצבם הכלכלי הדחוק. יכול והאם אינה חושפת את מלוא התמונה בעניין העברת הכספים הנ"ל אולם עת היא עובדת ומשתכרת היטב, אין לכך משמעות של ממש ואין צורך לטעמי להמשיך ולהידרש לעניין זה.

כך גם לטעמי, עת שני בני הזוג עובדים ומשתכרים היטב, אין לחקור ביתר שאת בשיעור הכנסות בני הזוג הנוכחיים. חובת המזונות היא של ההורים כלפי ילדיהם. בני זוגם אינם חבים במזונות ילדיהם. הכנסות בני זוגם משפיעות אמנם על התא המשפחתי אולם החשיבות שיש ליתן לכך אינה גבוהה. דברים אלו מקבלים משנה תוקף נוכח העובדה כי גם בני זוגם של ההורים כאן בעלי הכנסות דומות בקירוב וממוצעות מאד (אם כי הכנסת בן הזוג של הנתבעת גבוהה יותר מהכנסת אשתו של האב).

מכאן כי היחס בהכנסות ההורים הוא בקירוב 60:40.

זמני השהות והורה מרכז -

13. זמני השהות של הילדים עם האב הם 50:50 (7 לילות בפרק זמן של שבועיים ימים). יוצא כי האב מוציא בעין הוצאות רבות על הקטינים (ארוחות, ביגוד, הוצאות

החזקת בית כגון חשמל וכיו"ב). ברם, התרשמתי כי האם היא הנושאת בעיקר נטל ההוצאות שאינן תלויות שהות (מתנות, תספורות ועוד) ועל כן מצאתי לקבוע כי האב מוציא בעין 40% מהוצאות הקטינים בלבד (וזאת תחת הקביעה של 50%). התרשמות זו היא בין היתר בשים לב כי שנים רבות ועד לפני כ- 3 שנים בלבד היו זמני השהות של הילדים אצל האב מצומצמים והאם נשאה בכל הוצאותיהם, ובאופן שהתפתח סוג של הרגל. הפחתה זו, בשיעור של 10% (ששיעורה במקרה דנן הוא בסך של 660 ₪ לשני הילדים (10% מסך הצרכים של 6,600 ₪), בצירוף קצבת הילדים שמקבלת האם מאת המל"ל (בסך של כ- 350 ₪ בחודש), יש בהם יחדיו (סך כולל של כ- 1,000 ₪ לשני הילדים, קרי סך של כ- 500 ₪ לכל ילד) כדי לבטא את עיקר הנשיאה של האם בהוצאות שאינן תלויות שהות, או בהגדרת "הורה מרכז", כפי שנקבע בבע"מ 919/15.

סיכום -

14. בשים לב לנתונים האמורים לעיל יוצא כי חבות האב במזונות הילדים (בשל הכנסות הצדדים) היא בשיעור של 60% מסך של 6,600 ₪, קרי סך של כ- 4,000 ₪ בחודש.

הואיל והאב מוציא בעין 40% מהוצאות הילדים (בשל זמני השהות בניכוי הורה מרכז), קרי סך של כ- 2,600 ₪ בחודש, ראוי להעמיד חיובו של האב למזונות שני הילדים, ע"ס של 1,400 ₪ בחודש.

15. אשר על כן אני מורה כי החל מחודש דצמבר 2020 יעמוד שיעור המזונות ע"ס של 1,400 ₪ בחודש. הסכום צמוד למדד הידוע היום ויעודכן כל 3 חודשים.

יתר החיובים וההוצאות הקבועים בהסכם הגירושין שרירים וקיימים אולם ביחס להוצאות החינוך יחול שינוי (הואיל ובהסכם הגירושין כלל סכום המזונות את הוצאות החינוך) וההורים יישאו בכל הוצאות החינוך בחלקים שווים ביניהם, ובקיזוז המענק שתקבל האם, ככל שתקבל, בתחילת כל שנת לימודים, מאת המל"ל.

לא מצאתי להורות על הפחתת החיוב רטרואקטיבית מיום הגשת ההליך, בעיקר משום שנצרך, ע"מ שלא להביא להסלמה ביחסי הצדדים, מהטעם שסכום המזונות הקודם כלל הוצאות חינוך בהן נשאה האם וכן בשים לב כי האם לא האריכה ההליך.

תום הלב -

16. טרם נעילה ראוי להתייחס לעניין תום הלב. מצאתי כי התנהלות האב נעשתה בתום לב של ממש. האם באה בטרוניה כי זה לא העלה את נושא המזונות עת עתר לזמני שהות נרחבים, וכך גרר אותה להליך נוסף, בחוסר תום לב. איני מקבל טענה זו. פעמים רבות אנו עדים לטענה הפוכה - כאשר עותר אב להרחבת זמני שהות ובד

ובד עותר להפחתת שיעור המזונות, האם טוענת כי עתירתו להרחבת זמני שהות אינה כנה ולא נועדה אלא להכשיר הקרקע להפחתת שיעור המזונות, ומבלי שהאב מתכוון לקיים את זמני השהות הנרחבים. דווקא השהות שנתן האב כאן, מעידה על תום ליבו. האב המתין לבסס את זמני השהות הנרחבים שנקבעו בשנת 2017 וכשנה לאחר מכן עתר להפחתת שיעור המזונות. ראוי עוד לציין כי התרשמתי כי עתירת האב להרחבת זמני השהות היתה כנה, בשים לב כי הילדים ביקשו לשהות עמו יותר. יכול וברקע גם חשב אודות שיעור המזונות אולם אין בכל כדי לשלול את תום ליבו. ספק בעיני אם יש לשלול את תום הלב גם עת מוגשות התובענות להרחבת זמני השהות והפחתת שיעור המזונות באותו מועד מטעם זה בלבד. יש לבחון כל מקרה לגופו ובעיקר את רצינותו וכוונתו של האב לחלוק משמורת משותפת וזמני שהות נרחבים ושוויוניים. בשים לב כי כאן אין כל מחלוקת כי הלכה למעשה זמני השהות השוויוניים מקויימים, אין לקבוע כי האב אינו תם לב.

17. מחייב האם בתשלום הוצאות משפט בסך של 5,000 ₪. סכום זה ישולם תוך 30 יום שאם לא כן יישא ריבית והפרשי הצמדה כדין מהיום ועד ליום התשלום בפועל.

18. התיק ייסגר.

ניתן היום, א' כסלו תשפ"א, 17 נובמבר 2020, בהעדר הצדדים.